

A Fővárosi Ítéltábla a **felperesek jogi képviselőjének neve, címe)** által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, **II. rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe) II. rendű és kiskorú III.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) III. rendű felpereseknek, **alperes jogi képviselőjének neve** jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. február 28. napján kelt 20.P.22.573/2012/134. számú ítélete ellen a felperes által 139. szám alatt, míg az alperes által 137. és 141. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság kijavított ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és az alperes marasztalását az I. rendű felperes javára 8.460.514 (nyolcmillió-négyszázhatvanezer-ötszáztizennégy) forintra és ebből 4.800.000 (négy millió-nyolcszázezer) forint után 2011. július 28. napjától, 64.113 (hatvannégyezer-száztizenhárom) forint után 2011. augusztus 16. napjától, 17.333 (tizenhétezer-háromszázharminchárom) forint után 2011. szeptember 28. napjától, 117.040 (száztizenhétezer-negyven) forint után 2011. október 14. napjától, 138.320 (százharmincnyolcezer-háromszázhusz) forint után 2011. november 7. napjától, 138.667 (százharmincnyolcezer-hatszázhatvanhét) forint után 2012. február 2. napjától, 221.200 (kétszázhuszonegyezer-kétszáz) forint után 2012. február 6. napjától, 3.200 (háromezer-kétszáz) forint után 2012. május 17. napjától, 322.400 (háromszázhuszonkétezer-négyszáz) forint után 2012. augusztus 19. napjától, 168.000 (százhatvannyolcezer) forint után 2012. szeptember 26. napjától, 191.388 (százkilencvenegyezer-háromszáznyolcvannyolc) forint után 2013. május 31. napjától, 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes, 2013. július 1. napjától a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári fél év első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatára; 222.600 (kétszázhuszonkétezer-hatszáz) forint után 2013. július 28. napjától, 521.333 (ötszázhuszonegyezer-háromszázharminchárom) forint után 2013. október 4. napjától, 505.920 (ötszázöttezer-kilencszázhusz) forint után 2015. február 8. napjától, 255.200 (kétszázötvenötezer-kétszáz) forint után 2016. július 22. napjától, 338.000 (háromszázharmincnyolcezer) forint után 2017. február 1. napjától, 436.800 (négy százharminchatezer-nyolcszáz) forint után 2017. július 1. napjától, a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári fél év első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatára; a 2018. március 10. napjától esedékes havi járadék összegét 44.200 (negyvennégyezer-kétszáz) forintra leszállítja, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kimondja, hogy a fellebbezési eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik. Kötelezi az alperest, hogy térítsen meg az államnak külön felhívásra 214.400 (kétszáztizennégyezer-négyszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket, míg a további le nem rótt 412.200 (négy száztizennégyezer-kétszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I. rendű felperes 2011. július 28. napján idegen hibás közlekedési balesetet szenvedett el, melyből eredő vagyoni és nem vagyoni kára megfizetése iránt terjesztett elő keresetet az alperessel szemben, gépjármű kötelező felelősségbiztosításra alapítottnak. A II. rendű felperes az I. rendű felperes házastársa, míg a III. rendű felperes az I. és II. rendű felperes gyermeke. A II. rendű és a III. rendű felperes is gépjármű kötelező felelősségbiztosításra alapítottnak az I. rendű felperes balesetéből eredően őket ért károk megfizetésére kérték az alperest kötelezni.

Az alperes a helytállási kötelezettségét, térítési kötelezettségének jogalapját nem, azonban annak összecszerúságát, az egyes kártételeket vitatta.

Az elsőfokú bíróság a kijavított ítéletében kötelezte az alperest, fizessen meg az I. rendű felperesnek 11.056.217 forint tőkét, ezen összegből 3.000.000 forint után 2011. július 28. napjától, 47.262 forint után 2011. szeptember 27. napjától, 17.442 forint után 2011. október 21. napjától, 194.940 forint után 2011. december 2. napjától, 120.377 forint után 2012. február 8. napjától, 85.965 forint után 2012. április 15. napjától, 872.100 forint után 2013. május 1. napjától, 64.113 forint után 2011. augusztus 16. napjától, 17.333 forint után 2011. szeptember 28. napjától, 117.040 forint után 2011. október 14. napjától, 138.667 forint után 2012. február 2-től, 3.200 forint után 2012. május 17. napjától, 168.000 forint után 2012. szeptember 26. napjától, 5.700 forint után 2011. október 1. napjától, 65.000 forint után 2012. február 9. napjától, valamint 191.388 forint után 2013. május 31. napjától, 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, míg 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, továbbá 918.000 forint után 2015. február 8. napjától, 463.500 forint 2016. július 22. napjától, 526.500 forint után 2017. május 18. napjától, 2.787.900 forint után 2014. augusztus 28. napjától, 646.000 forint után 2015. február 4. napjától, míg 605.790 forint után 2017. december 19. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 2018. március 10. napjától havi 127.000 forint járadékot. Kötelezte továbbá az alperest, fizessen meg a II. rendű felperesnek 1.500.000 forintot és 2011. július 28. napjától számított késedelmi kamatait; a III. rendű felperesnek 500.000 forint tőkét és 2011. július 28. napjától számított késedelmi kamatait. Ezt meghaladóan az I-III. rendű felperések kerestét elutasította.

A fentieken túl kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az állam javára - külön felhívásra - 615.000 forint le nem rótt illetéket, és 114.134 forint állam által előlegezett szakértői költséget. A fennmaradó 885.000 forint illeték és 164.242 forint állam által előlegezett szakértői költséget az állam viseli.

Kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 132.363 forint perköltséget. Határozott az előzetes végrehajthatóságról.

A kijavított elsőfokú ítélet indokolása szerint az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 345. § (1) bekezdése, a 2009. évi LXII. törvény 28. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság a kártérítési felelősséget és az alperes térítési kötelezettségét megállapította. A Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése alapján bírálta el az egyes felperesek vagyoni és nem vagyoni kárigényét. Az I. rendű felperes részére nem vagyoni kárként az alperes 3.200.000 forint térítését meghaladóan további 3.000.000 forint és késedelmi kamatai megfizetésére marasztalt. A II. rendű felperes esetében a férje balesetével okozati összefüggésben bekövetkezett változásokra 1.500.000 forint és késedelmi kamatait ítélte meg nem vagyoni kárként. A III. rendű felperes életkorára, édesapjával való kapcsolatának megváltozására

figyelemmel 500.000 forint nem vagyoni kárt látott megállapíthatónak. Az I. rendű felperes által érvényesített vagyoni károk körében az ápolás, gondozás költségét a szakértői vélemény alapján a balesetet követő gyógyintézeti kezelést követően 6 hónapra napi 6 órában, majd napi 2 órában, és 2013. január 25. napjától napi egy órában a **szolgáltató** Betegellátó Szolgálat óradíjának 75%-a alapul vételével határozta meg. Mindezek alapján 2011. szeptember 14-től 2017. október 6. napjáig bezárólag mindösszesen 3.582.954 forint ápoló, gondozói díjat látott volna megállapíthatónak, azonban a kereset kérelemhez kötöttségre figyelemmel 3.246.086 forint lejárt járadékot állapított meg. 2017. október 7. napjától az ítélet hozataláig eltelt időre is elszámolta a lejárt járadékot, ennek összegét 279.045 forintban állapította meg, míg a jövőre nézve havi 58.500 forintot határozott meg járadékként. A háztartási kisegítői járadéknál megállapította, hogy az I. rendű felperes a balesetéből eredően a ház körüli és a háztartási munkák tekintetében fél évig minden munka tekintetében kisegítőre szorult, majd folyamatosan a nehéz és közepesen nehéz, valamint a könnyű munkáknál is, ami a kezek vízszintes fölé emelését, illetőleg precíziós munkavégzést igényel szintén segítségre szorul. A **szolgáltató** szakellátó szolgálat árainak 75%-ában tartotta megállapíthatónak az igényt, 2011. július 28. napjától kezdődően napi 1 órában, így 2017. október 6. napjáig mindösszesen az alperes 120.000 forint peren kívüli teljesítésének elszámolásával 2.787.900 forintot állapított meg. 2017. október 7. napjától a járadékot havi 58.500 forintban határozta meg; 2017. október 7-től az ítélet hozataláig elszámolva a lejárt járadék összeget, további 279.045 forintot ítelt meg. A rezsi többletköltség tekintetében megállapította, hogy a balesetet követő egészségi állapota miatt az I. rendű felperes többnyire otthon tartózkodik, így többlet energia felhasználás vált szükségessé. Mérlegeléssel havi 10.000 forintban látta megállapíthatónak a járadékot, így a keresettel egyezően marasztalta az alperest 716.700 forintban és késedelmi kamatokban, továbbá 2017. október 7. napjától az ítélethozatalig eltelt időre 47.700 forintra és a jövőre nézve havi 10.000 forintra. Az I. rendű felperes jövedelemveszteségi járadék követelése körében tényként állapította meg, hogy a balesetet megelőzően havi bruttó 94.000 forint munkabér ellenében dolgozott, a balesetet követően, mivel a balesetet üzemi balesetnek nyilvánították, 100% baleseti táppénzben részesült, majd a táppénzes időszak után 2013. január 25. napján megszűnt a munkaviszonya. Ezt követően 2013. január 23-tól baleseti járadékban, majd 2013. október 1-jétől rokkantsági ellátásban részesül. A korábbi balesetéből munkaképesség csökkenése nem állt fenn, és a felgyógyulása után korábbi életvitelét változatlanul tudta folytatni. A jelen balesetben 50% munkaképesség csökkenést szenvedett el, mely megmaradt munkaképesség csökkenésének hasznosításában az eredeti munkakörében már nem tud dolgozni, a C-kategóriájú jogosítványát elveszítette. A balesetet követően nem keresett munkát, tanfolyamon, átképzésen nem vett részt, munkavállalási lehetőségeinek kihasználása érdekében semmit sem tett. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az I. rendű felperes a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. A Ptk. 357. § (2) bekezdés alapján a baleset előtti keresetből indult ki, de elfogadta, hogy a jövőben a keresete a minimálbért elérte volna, így az éves minimálbér emeléseket a járadék alapjának meghatározásakor figyelembe vette. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a baleset után megmaradt munkaképesség mértékének megfelelő kereset közötti különbözetre tarthat igényt az I. rendű felperes, amely összegből a társadalombiztosítási ellátások összege levonandó. Arra a megállapításra jutott, hogy a fenti számítás alapján nem állapítható meg, hogy az I. rendű felperesnél jövedelem csökkenés neki fel nem róhatóan következett be, így a folyamatos és lejárt járadék összegzése alapján végül is 191.388 forint és késedelmi kamatai megfizetésére marasztalta az alperest, míg a meghaladó keresetet elutasította. A pertárgyértéket a Pp. 24. § (1) bekezdés, valamint (2) bekezdés a) pontja alapján állapította meg, és a Pp. 81. § (1) bekezdés alapján kötelezte a feleket a perköltség viselésére.

Az elsőfokú, kijavított ítélet ellen a felperesek és az alperes terjesztettek elő fellebbezést.

A felperesek módosított fellebbezése az elsőfokú kijavított ítélet részbeni megváltoztatására irányult, az I. rendű felperes részére 4.800.000 forint, a II. rendű felperes részére 4.000.000 forint, a III. rendű felperes részére 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítésre és kamataira, ezen túlmenően az I. rendű felperes részére ápolás, gondozás költsége címén megítélt lejárt és folyó járadék felemelését kérték akként, hogy a marasztalás az alábbi legyen: 47.262 forint és 2011. szeptember 27-től kamatai; 17.442 forint és 2011. október 21-től kamatai; 194.940 forint és 2011. december 2-től kamatai; 120.377 forint és 2012. február 8-tól kamatai, 49.200 forint és 2012. április 2-től kamatai; 36.765 forint és 2012. május 2-től kamatai; 872.100 forint és 2013. március 26-tól kamatai; 1.157.625 forint és 2015. február 8-tól kamatai; 567.000 forint és 2016. július 22-től számított kamatai, 1.108.800 forint és 2017. augusztus 21-től számított kamatai; emellett 2018. április 11. napjától kezdődően havi 72.000 forint járadék megállapítását kérték. Jövedelem kiesés címén az I. rendű felperes részére 2.101.773 forint és 2015. május 31. napjától számított késedelmi kamataira; valamint 2018. április 11. napjától folyamatosan havi 39.553,- Ft vagyoni járadékra kérte felemelni az ítéleti marasztalást. A nem vagyoni kártérítések körében kiemelték, hogy az I. rendű felperes családfenntartó szerepe, az életvitele, a családban elfoglalt helye megváltozott, ez a házastársi és a gyerekkel való kapcsolatára is alapvetően kihat, az önértékelése megváltozott, a baleseti sérülése következtében magas vérnyomása lett, gyógyszereket kell szednie. A II. rendű felperes kiemelte, hogy pszichés állapota folytán szakemberhez kellett fordulnia, és utalt a pszichológusi szakvéleményben írtakra. Ugyanakkor mindhárom felperes esetében hangsúlyozták, hogy a pszichológusi szakvéleményben részletesen kifejtett pszichés terhelés érte őket. A III. rendű felperesnél az apa-fiú kapcsolat szenvedett csorbát, illetőleg a férfiúi minta tanulása, a személyiség fejlődése is sérült. Az I. és II. rendű felperesnél hivatkoztak még arra, hogy az I. rendű felperes a baleset következtében elvesztette nemzőképességét. Mindezek alapján a megállapított nem vagyoni kártérítést az elszenvedett és megállapítható fizikai, illetőleg pszichés sérülésekkel arányban nem állónak tartották. Az I. rendű felperes vagyoni kártérítési igényei körében fellebbezéssel támadott ápolás, gondozás körében hangsúlyozták a szakértői megállapításokat és a tanúvallomásokat, továbbá azt, hogy az elsőfokú bíróság a keresettől eltérő megállapításait nem indokolta. Megállapíthatónak tartották fél év időtartamban a napi 5-6 óra, azt követően a napi 1-2 óra gondozásra szorultságot, amelyek alapján a keresetet előterjesztették, így elszámolva a lejárt gondozási járadékot 2018. április 10. napjáig. Az I. rendű felperes jövedelem kiesése körében utaltak a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal 2016. január 14-i határozatára, kiemelték, hogy az I. rendű felperes foglalkozási rehabilitálhatósága nem javasolt, a szakmájában a baleset következtében kialakult egészségkárosodása miatt nem tud elhelyezkedni. Az I. rendű felperes a hivatását az alperesi biztosított felróható magatartása okán nem tudja folytatni, ami megalapozza jövedelemvesztés iránti igényt. Egyebekben utaltak arra is, hogy az I. rendű felperes önmaga teljeskörű ellátására is képtelen. Balkezes volt, a bal keze, a karja „használatlan”. Mindezekre tekintettel nem is volt elvárható, hogy munkát keressen, tanfolyamon, átképzésen vegyen részt, így a kárenyhítési kötelezettség megszegése nem állapítható meg, illetőleg az elérhető jövedelem, a minimálbér 100%-ának alapulvételével tarthat igényt a jövedelempótló járadékra. Ekként terjesztette elő a fellebbezését a jövedelem kiesés járadékra.

Az alperes fellebbezése a kijavított elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására irányult.

Elsődlegesen az ápolás, gondozás, a háztartási kisegítés és a rezsi többletköltség elutasítását, másodlagosan a gondozás és háztartási kisegítés címén megítélt összeg leszállítását kérte havi 10.000 - 10.000 forint és a rezsi többletköltség címén előterjesztett kereset elutasítását kérte. Az ápolás, gondozás költségénél kiemelte, hogy hozzátartozók végzik az I. rendű felperes gondozását, ezért a szakosodott ápoló szolgálat árának 25-30 %-a lehetne irányadó, figyelemmel arra is, hogy kisebb vidéki településen élnek, ahol jellemzően alacsonyabbak az árak az egyes szolgáltatások terén. Megítélése szerint olyan tényállítás nem történt, hogy az I. rendű felperes a mai napig, a

jövőben is folyamatosan gondozásra szorul, illetőleg, hogy ki és milyen időtartamban gondozza az I. rendű felperest. Mindezek alapján a járadék térítését nem tartotta indokoltnak, másodlagosan az összecszerűséget eltúlzottnak tartotta, legfeljebb havi 10.000 forintban látta megállapíthatónak. A háztartási kisegítés költségénél a szakápoló szolgálat árainak legfeljebb 25-30 %-át tartotta elfogadhatónak, mivel családi, illetőleg baráti segítséggel végzik a háztartási és házkörüli munkákat. Rámutatott, hogy a **szolgáltató** Házi Betegápoló Szolgálat nem végez háztartási kisegítői munkákat, a szakápolási díjak nem alkalmazhatók. Ebből következően a háztartási munkák elvégzésének díja lényegesen alacsonyabb összegű lehet. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy I., II. rendű felperesek házastársak, a közös tulajdonukban álló ingatlant és a közös háztartást együtt kötelesek fenntartani. Utalt a III. rendű felperesnek a szakértő előtt tett nyilatkozatára, valamint az I. rendű felperes édesapjának tanúvallomására és az I. rendű felperes személyes előadására. Mindezekből nem tartotta bizonyítottnak, hogy az I. rendű felperes milyen háztartási munkákat, milyen rendszeresen végzett, illetőleg végez, így a járadék igényt elutasítani kérte. Jelentősen eltúlzottnak minősítette a járadékot, ezért másodlagosan annak havi összegét 10.000 forintra kérte leszállítani. A rezsiköltség címén előterjesztett járadékigényt mind jogalapjában, mind összecszerűségében megalapozatlannak tartotta, mert közüzemi számlák hiányában nem igazolt a kár mértéke. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az I. rendű felperes tudná hasznosítani a megmaradt munkaképességét, azonban ezt önhibájából nem teszi. Ezen megállapításból pedig megítélése szerint okszerűen következik, hogy az I. rendű felperes a saját hibájából tartózkodik otthonában egész nap, így e tekintetben sem tesz eleget a kárenyhítési kötelezettségének, ezért a rezszi többletköltség igény jogalapjában is megalapozatlan. Álláspontja szerint az ítélet meghozatalnál figyelembe kellett volna venni az árviszonyok változását, a közüzemi díjak emelkedését, ami azonban semmilyen összefüggésbe nem hozható a balesettel. Ezért a megemelkedett költség alperesre nem hárítható át. Figyelman kívül hagyta az elsőfokú bíróság azt a tényt, hogy az I. és II. rendű felperesekkel közös háztartásban él az iskolaköteles kiskorú III. rendű felperes, akinek otthon tartózkodása is értékelendő lett volna a rezsiköltség igénynél, különösen annak összecszerűségének mérlegelése során.

A felperesek és az alperes fellebbezési ellenkérelme a fellebbezésüket meghaladóan az elsőfokú kijavított ítélet helybenhagyására irányult.

A felperesek és az alperes fellebbezése részben alapos.

Fellebbezéssel a kártérítési felelősség és az alperes térítési kötelezettsége nem, kizárólag az egyes kártételek voltak támadottak. Ezért a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezéssel támadott egyes kártételeket a fellebbezési kérelmekhez kötötten bírálta felül a Pp. 228. § (4) bekezdésére figyelemmel.

Az egyes felperesek javára megítélt nem vagyoni kár mértéke volt a felperesek által fellebbezett. Az egyes felpereseket ért nem vagyoni hátrányokat az elsőfokú bíróság alapvetően helytállóan állapította meg, a lefolytatott bizonyítás eredményeként. Így helytállóan értékelte a szakértő véleményeket, azok kiegészítését, a tanúvallomásokat, a személyes előadásokat. Az egyes felpereseket ért nem vagyoni hátrányok mellett a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor a kár bekövetkeztének időpontjában fennálló ár- és értékviszonyokat is mérlegelnie kellett a bíróságnak. A per tárgyát képező balesetben tényleges sérüléseket az I. rendű felperes szenvedett el. Ezen baleseti sérüléséből fennálló maradványállapota kihat a munkaképességére, a fizikai és a pszichés állapotára is, és alapvető, lényegi életvitelbeli változásokat okozott nála. Az I. rendű felperes életkorára is figyelemmel, a családi helyzetében bekövetkezett változásokat is mérlegelnie kellett a bíróságnak, így pl. azt is, hogy a

nemzőképességében alapvető változás következett be, ami a családi életre, családtervezésre alapvetően kihatott. A baleseti sérülései kihatással vannak a kiskorú III. rendű felperessel való apa és fiú viszonyra. A felső végtag használata oly mértékben beszűkült, hogy nem csak eredeti, baleset előtti munkáját nem tudja ellátni, a baleset alapvetően kihatott a munkavégzési képességére, az elhelyezkedésére, illetőleg a családon belüli munkatevékenység megosztásra is. Mindezen hátrányokat mérlegelve az I. rendű felperes által a fellebbezésében érvényesített nem vagyoni kárigényt a másodfokú bíróság nem tartotta eltúlzottnak, a balesetkori ár- és értékviszonyokra is figyelemmel a 8.000.000 forint az elszenvedett hátrányok kompenzálására nem tekinthető eltúlzottnak; az alperes 3.200.000 forintos teljesítésére is figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla 4.800.000 forintra emelte fel a nem vagyoni kártérítést.

A II. rendű és a III. rendű felperes javára az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés felemelésére kellő indokot a másodfokú bíróság nem látott. Az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte az I. rendű felperes balesetének a kihatását a II., III. rendű felperesek életvitelére, a II., III. rendű felperesnél elsődlegesen bekövetkezett pszichés hátrányokat. Mindezek a baleset bekövetkezésének időpontjára is figyelemmel kellő súllyal kerültek mérlegelésre, és a kompenzálásukra az elsőfokú bíróság által meghatározott összeg arányosnak volt tekinthető.

Az I. rendű felperes javára megítélt egyes vagyoni kártételek, illetőleg ezen vagyoni kártételek tekintetében az elsőfokú ítélet elutasító rendelkezése volt az alperes, illetőleg az I. rendű felperes által fellebbezéssel támadott. E körben a másodfokú bíróság az alábbi álláspontot foglalta el:

Az elsőfokú bíróság a kiegészített orvosszakértői vélemény alapján helytálló megállapítást tett arra vonatkozóan, hogy az I. rendű felperes 2011. szeptember 14. napjától kezdődően folyamatosan az eltelt időszakban eltérő mértékben gondozóra szorul. A bizonyítékok mérlegelésével helytállóan állapította meg, miszerint a 2011. szeptember 14. és 2012. március 14. időszakra napi 6 órában, majd 2012. március 15. és 2013. január 24. között napi 2 órában, ezt követően folyamatosan, napjainkban is napi 1 órában szorult gondozóra az I. rendű felperes. Gondozóra elsősorban azért van szüksége az I. rendű felperesnek, mivel a kéz mozgásában alapvetően korlátozott, öltözködésben, tisztálkodásban szorul segítségre. E körben nem volt olyan bizonyíték, amely kellő alapot adott volna az elsőfokú bíróság általi megállapítások felülbírálatára. A szakértői vélemények egyértelműen az elsőfokú bíróság által meghatározott időszükségletet támasztották alá. Ugyanakkor nem osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság álláspontját a díj mértéke tekintetében.

A gondozási díj mértékét az I. rendű felperes a **szolgáltató** Házi Betegápoló Szolgálat árai alapján terjesztette elő, amit elfogadott az elsőfokú bíróság akként, hogy a közölt árak 75%-ában határozta meg az összegszerűséget. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján tény, hogy az I. rendű felperes gondozását ténylegesen nem a szolgáltató végezte, a gondozói feladatokat hozzátartozók látták, és látják el. Az I. rendű felperes nem térített, nem fizetett az őt ellátó gondozóknak. Az állandó bírói gyakorlat szerint az a tény, hogy hozzátartozó látja el a gondozási tevékenységet, nem mentesíti az alperest e tevékenység ellenértékének a megfizetése alól. A tevékenység ellenértéke, miután nem térítéses szolgáltatás igénybevételéről van szó, pontosan nem számítható ki, ezért az általános kártérítés szabályai alkalmazandók (Ptk. 359. §).

A **szolgáltató** szolgáltatót a felperes nem vette igénybe. A **szolgáltató** szolgáltató az általa közölt árakon nyújtja a szolgáltatását. A **szolgáltató** a nevében tényleges tevékenységet ellátó személynek, az alkalmazottjának nem azt az óradíjat fizeti ki, amelyet mint szolgáltató érvényesít a szolgáltatást igénybe vevővel szemben. A hozzátartozó által ellátott tevékenység pénzbeli ellenértéke nem a speciális szolgáltató által felszámított díjjal, hanem a tevékenységet ténylegesen ellátó személy által megszerezhető nettó jövedelemmel vethető össze. A szolgáltató által megjelölt óradíjban ugyanis olyan költségek is szerepelnek, amelyek a gondozást ellátó hozzátartozó esetében fel sem merülnek,

nem beszélve a díjban foglalt nyereségről, hiszen az ilyen szolgáltatók nem karitatív céllal, hanem nyereségorientáltan végzik tevékenységüket. Díjaik szükségszerűen magukban foglalják a nyereséghányad mellett a működésükkel felmerülő adminisztratív kiadásaik fedezetét, a munkáltató és a munkavállaló által a munkabér után fizetendő közterheket, de az alkalmazottnak a tevékenység ellátásának helyszínére történő közlekedésének költségeit is. Abban az esetben, ha a hozzátartozó, saját otthonában látja el ugyanazt a tevékenységet, mindezek nem merülnek fel. Csupán munkáltatót és munkavállalót terhelő járulékoknak a díjból történő levonásával számolva is nyilvánvaló, hogy a szolgáltató díjainak 75 %-át az alkalmazott gondozó a tényleges tevékenységéért nem kapja meg. Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint csak egy mérlegelési szempont lehet a **szolgáltató** által érvényesített óradíj, és önmagában nem lehet - még százalékos csökkentéssel sem - a gondozói díj meghatározásának egyedüli szempontja. Az alperes helytállóan mutatott rá, hogy a magyarországi viszonyok között, annak is jelentősége lehet, hogy az ország mely területén veszik igénybe az adott szolgáltatást, mivel a szolgáltatások, díjak között is nagy különbségek lehetnek az országrészek között.

Bizonyított tény, hogy az I. rendű felperes gondozásra szorul, a gondozási tevékenységet a hozzátartozó látja el, ez a járadék követelését megalapozza. A járadék igény jogalapja megállapítható volt, és összecszerúsége a Ptk 359. § (1) bekezdésének szabályai szerint mérlegeléssel szintén megállapítható volt. Ebből következően az alperes azon fellebbezése, amely a gondozási díj elutasítására irányult, nem volt megalapozott. Az I. rendű felperes a gondozási díj igényét a korábbi keresete alapján terjesztette elő, ebből egyes időszakokat az elsőfokú bíróság azonos módon ítelt meg, és lényegében figyelembe vette az felperes által érvényesített időszakokat. Ezért a másodfokú bíróság is ezt vette alapul. Elfogadva az elsőfokú bíróság által meghatározott időszakokat, abban a gondozásra szorultság napi mértékét, a fentiek alapján kizárólag az összecszerúséget állapította meg eltérően. Az I. rendű felperes fellebbezésében írt két idő intervallum átlagának a figyelembe vétele nem volt indokolt, a konkrétan - fentiek szerint meghatározott - időszükséglet alapján. Mindezek alapján, az követhetőbb számítás érdekében is, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által adott időszakokra meghatározott kindulási összeget elfogadta, azonban annak nem 75%-ában, hanem 40%-ában látta megállapíthatónak a díjat. Mindezek alapján az alábbiak szerint számolt el a lejárt időre:

A 2011.09.14 - 2011.12.31. közötti időre, összesen 92 napra, napi 6 óra gondozási időszükséglettel (147.000 forint/hó 40%-a = 58.800 forint/hó; ami napi 1.960 forint x 92 nap) 180.320 forint, amiből nem vitásan az alperes 42.000 forintot megtérített, így a fennmaradó térítési kötelezettsége 138.320 forint és 2011. 11. 07-től mint középarányos időtől számított késedelmi kamata,

a 2012.01.01 - 2012.03.14. közötti időre, azaz 79 napra, napi 6 órára (210.000 forint/hó 40%-a = 84.000 forint/hó; ami napi 2.800 forint x 79 nap) 221.200 forint és 2012. 02. 06-tól számított késedelmi kamata,

a 2012.03.15. - 2013.01.24. közötti időre, azaz 310 napra, napi 2 órára (78.000 forint/hó 40%-a = 31.200 forint/hó, ami napi 1.040 forint x 310 nap) 322.400 forint és 2012. 08. 19-től számított késedelmi kamata,

a 2013.01.25. és 2014.01.31. közötti időre, azaz 371 napra, napi 1 órára (45.000 forint/hó 40%-a = 18.000 forint/hó, ami napi 600 forint x 371 nap) 222.600 forint és 2013. 07. 28-tól számított késedelmi kamata,

a 2014.02.01 - 2016.02.14. közötti időre, azaz 744 napra, napi 1 órára (51.000 forint/hó 40%-a = 20.400 forint/hó, ami napi 680 forint x 744 nap) 505.920 forint és 2015. 02. 08-tól számított késedelmi kamata,

a 2016.02.15. és 2016.12.31. közötti időre, azaz 319 napra, napi 1 órára (60.000 forint/hó 40%-a = 24.000 forint/hó, ami napi 800 forint x 319 nap) 255.200 forint és 2016. 07. 22-től számított késedelmi kamatok, végül

a 2017.01.01. és 2018.02.28. közötti időre, azaz 14 hónapra, napi 1 órára (78.000 forint/hó 40%-a =

31.200 forint/hó x 14 hónap) 436.800 forint és 2017. 07. 01-től számított késedelmi kamatai.

Így a 2011.09.14.-től 2018.02.28-ig terjedő teljes időszakban (az elsőfokú bíróság általi elszámolási időszak végéig) a lejárt járadék összege mindösszesen: 2.102.440 forint.

2018. 03. 01-től a járadék összege az előző időszak számítása szerint havi 31.200 forint.

A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a jelen fellebbezési eljárásban az elsőfokú ítélet megalapozottságát bírálta felül. A járadék fizetési kötelezettség folyamatos, mindebből következően az elsőfokú bíróság általi elszámolási időszakot vette figyelembe a lejárt járadékoknál, tehát 2018. február 28. napjáig lejárt járadékokat számolta el lejárt járadékként egy-összegben. A felperesi fellebbezés szerinti 2018. április 10. napjáig történő elszámolásnak kellő alapja nem volt.

Az I. rendű felperes háztartási kisegítői járadékra szorultsága a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján bizonyított. Az igazságügyi szakértői vélemény egyértelműen igazolta, hogy az I. rendű felperes mind a háztartási, mind a házkörüli munkákban, a nehéz munkákban végérvényesen, a közepes, illetőleg a könnyű munkáknál pedig a kéz felemelését szükségessé tevő munkákban korlátozott. A családi munkamegosztásra is figyelemmel így tényként állapítható meg, hogy alapvetően a háztartásban, ház körül felmerült férfi munkákban az I. rendű felperes a baleseti maradvány állapota folytán nem tud részt venni, azon tevékenységekből kiesik, illetőleg jelentősen korlátozott. Korábban nem csak az I. rendű felperes volt az, aki valamennyi háztartási, házkörüli munkát ellátta, e munkákat közösen a II. rendű felperessel látták el, ezért ezen tevékenységekből kizárólag azok vehetők figyelembe, amelyek az I. rendű felperes baleseti maradványállapota miatt kiesnek, de azok a tevékenységek, amelyeket korábban a II. rendű felperes elátott, és abban jelenleg sem akadályozott, nem lehetnek alapjai az I. rendű felperes háztartási, házkörüli kisegítés járadék igényének. Ugyanakkor tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az ápolási és gondozási tevékenység végzésére szakosodott **szolgáltató** szolgáltató árait vette irányadónak az e tevékenységgel felmerülő díjak meghatározásánál. A **szolgáltató** szolgáltató által ellátott tevékenységek alapvetően különböznek a háztartási és házkörüli kisegítésnél felmerülő tevékenységektől, ezek olyan szakismeretet nem is igényelnek, mint a szolgáltató által kínált ápolási, gondozási tevékenység, és ilyen tevékenységeket maga a szolgálat nem is lát el. Ebből következően az árai még kiindulási pontot sem jelenthetnek a háztartási és házkörüli kisegítés ellenértékének meghatározásánál. A felpereseket segítve családtagok, barátok végzik el időről-időre a családház körüli, illetőleg a háztartási munkákat, azon munkákat amelyeket az I. rendű felperes már nem tud ellátni. E tevékenysége ellenértékét ezért - hasonlóan a tényleges kiadással nem járó gondozáshoz - a Ptk. 359. § (1) bekezdése szerinti általános kártérítésként mérlegeléssel kellett megállapítania a bíróságnak. Figyelembe kellett venni azt is, hogy a háztartási, különösen a házkörüli munkákban az adott munkák, amelyeket az I. rendű felperes már nem tud ellátni a baleseti állapota miatt, nem rendszeresen, azonos időközönként és nem minden nap felmerülő tevékenységek szükségképpen. Így a másodfokú bíróság valamennyi körülmény mérlegelésével a 2011. 07. 28. és 2015. 12. 31. közötti 52 hónap 4 nap időtartamra havi 10.000 forint alapulvételével 521.333 forint lejárt járadékot állapított meg, a középárányos késedelmi kamat fizetési időpontot ezután 2013. 10. 04-ben határozva meg. Ezt követően 2016. 01. 01. napjától folyamatosan véghatáridő nélkül havi 13.000 forint járadékot látott megállapíthatónak, így 2018. 02. 28-ig terjedő 26 hónapra a lejárt járadék összege (13.000 X 26) 338.000 forint, ami után a középárányos késedelmi kamat fizetési időpont 2017. 02. 01.

Mindezek alapján 2011. 07. 28-tól 2018. 02. 28-ig a lejárt járadék összege 859.333 forint. 2018. március 1-jétől kezdődően pedig a havi járadék összege 13.000 forint.

A rezszi többlet költség körében az I. rendű felperest terhelte annak bizonyítása a Pp. 164. § (1) bekezdés alapján, hogy a baleset következtében a szükségképpen otthontartózkodásából adódóan az energia fogyasztásban milyen összegű többletköltsége merült fel. A többletköltség felmerülte összszerszerűen bizonyítható. Miután a kár mértéke bizonyítható, kiszámítható a baleset előtti és utáni időszak közüzemi számláinak összevetése révén, a Ptk. 359. § (1) bekezdés szerinti általános kártérítés megítélésének a törvényi feltétele nem állt fenn. A bizonyítás esetleges nehézsége nem lehetett alap arra, hogy a bíróság általános kártérítést ítéljen meg. A fogyasztási adatok igazolása, összevetése nem történt meg, így mint bizonyítatlant kellett elutasítani a rezszi többletköltség igényt. A fellebbezésekben foglaltakra figyelemmel rámutat a másodfokú bíróság, hogy a családi körülmények figyelembe vétele sem lett volna mellőzhető. Tény hogy a III. rendű felperes kiskorú, az I., II. rendű felperes közös háztartásban él. Kiskorú gyermekeknél eleve más a fűtési szükséglet. Erre tekintettel is az I. rendű felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a balesetével összefüggésben merültek fel a rezszi költségekben többletköltségek és milyen mértékben. Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla a rezszi költség igényt elutasította.

Az I. rendű felperes jövedelem veszteség iránti követelését az elsőfokú bíróság 191.388 forintban ítélte meg, míg ezt meghaladóan, a folyó járadék igényre is kiterjedően elutasította. Az alperes a marasztalási összeget fellebbezéssel nem támadta, így kizárólag a marasztalást meghaladó I. rendű felperesi fellebbezésre tekintettel kellett felülbírálnia e körben az elsőfokú ítéletet a másodfokú bíróságnak.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a felhívott jogszabályok és PK vélemények alapján, hogy az I. rendű felperes szakértői véleménnyel alátámasztott 50% baleseti munkaképesség csökkenésére figyelemmel a megmaradt munkaképességét hasznosítani volt köteles. Az tény a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, hogy a korábbi sérülései a munkavégzési képességét nem éritették, azonban a perbeli balesetben elszenvedett sérülései okán a baleset előtti munkakörét már nem tudja ellátni, ebben közrejátszik a sérülései mellett az, hogy ezen sérülései okán a C kategóriájú jogosítványát is elvesztette. Ugyanakkor ez önmagában nem jelenti azt, hogy egyéb módon munkát nem találhatott volna. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az I. rendű felperes más munkát nem keresett, átképzésen, tanfolyamon nem vett részt annak érdekében, hogy megmaradt munkaerejét hasznosítani tudja, és így munkát végezzen, bár más munkát, mint a balesetet megelőzően. Önmagában az I. rendű felperes baleseti maradvány állapota csak a baleset előtti munkájának a végzését zárja ki a rendelkezésre álló okiratok és a szakértői vélemény alapján, azonban egyéb munkavégzési képességétől, lehetőségétől nem fosztotta meg. A baleseti maradványállapota nem teszi őt teljesen munkaképtelenné. Az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott arra, hogy az I. rendű felperest munkaerejének hasznosítása érdekében kárenyhítési kötelezettség terheli. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az I. rendű felperes ezen kötelezettségének nem tett eleget. Saját előadása szerint nem is próbált meg más munkát keresni, átképzésen, tanfolyamokon a munkavállalás érdekében nem vett részt, így helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a munkavállalási lehetőségeinek kihasználása érdekében nem tett meg minden tőle elvárhatót.

A munkaviszonyának megszűnési időpontjára és arra is figyelemmel, hogy az igazságügyi szakértő az egyéb, akár házkörűli munkák tekintetében milyen fokú fizikai korlátozottságot állapított meg, a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy lényegében a munkaviszony megszűnésének időpontjától kezdődően már terhelte az I. rendű felperest a fentiek szerinti kárenyhítési kötelezettség, amelynek nem tett eleget. Mindezek kiemelésével az elsőfokú bíróság alapvetően helytállóan vont arra következtetést, hogy a jövedelem veszteség számítása miként tehető meg, és hogy tényleges jövedelem veszteség a megítélt összegben túlmenően nem áll fenn az I. rendű felperesnél.

A másodfokú bíróság a jövedelem veszteség számításánál arra mutat rá, hogy az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes által kapott baleseti, illetőleg rokkantsági járadékot helytállóan vette figyelembe, azonban mivel ezen kifizetések nettó összegűek, tehát adó nem terheli, míg az alapul vett jövedelem, a minmálbér adóval terhelt, ezért a baleseti és rokkantjáradék összegét fel kellett volna bruttósítani (1/2006. PK vélemény II.), és így kellett volna összevetni az elérhető jövedelemmel és megejteni a jövedelem veszteség számítását. Miután a felbruttósított összeg még magasabb, mint az elsőfokú bíróság által elszámolt összeg, és az elsőfokú bíróság számítása szerint sem volt kimutatható jövedelem veszteség, így a fellebbezéssel nem érintett, megítélt tőke összegén túlmenő jövedelem veszteség felmerülte a fentiek szerint ugyancsak nem volt bizonyított.

A fentiek alapján az I. rendű felperes javára a megítélt tőke összeg az alábbiak szerint alakul:
Nem vagyoni kár: 4.800.000 forint + lejárt gondozói járadék: 2.102.440 forint + lejárt háztartási kisegítői járadék: 859.333 forint + a fellebbezéssel nem támadott, és elsőfokú bíróság által megítélt közlekedési többlet költség: 508.353 forint + jövedelem veszteség: 191.388 forint, mindösszesen 8.460.514 forint.

A 2018. márciustól folyó járadék összege: gondozó: 31.200 forint + háztartási, ház körüli kisegítő: 13.000 forint = 44.200 forint/hó.

Az egyes kamattételek a fellebbezéssel érintett nem vagyoni kár, gondozási költség, háztartási házkörüli kisegítés vonatkozásában a fentebb kifejtettek szerint módosultak, míg nem változott a fellebbezéssel nem érintett jövedelem veszteség és közlekedési költség összegek után.

A kifejtettek értelmében a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság kijavított ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdés szerint részben megváltoztatta a rendelkező rész szerint, míg ezt meghaladóan az elsőfokú ítéleti rendelkezéseket helybenhagyta.

A felperesek a perköltséget támadó fellebbezésüket nem tartották fenn, így a Fővárosi Ítéltábla kizárólag a módosult marasztalási összegre figyelemmel bírálta felül az elsőfokú bíróságnak a perköltség viselésre, a le nem rótt illetékre, az állam által előlegezett szakértői díjra vonatkozó rendelkezését. E körben arra a megállapításra jutott, hogy figyelemmel a Pp. 24. § (2) bekezdés a) pontja szerinti pertárgyérték számításra is, az elsőfokú bíróság a részbeni pernyertesség-pervesztesség arányára is figyelemmel a Pp. 81. § (1) bekezdés alapján alapvetően helytállóan döntött a költségek viseléséről. Az elsőfokú bíróság által megállapított költségviselési arányok a módosult marasztalási összegekre is figyelemmel arányosak, ezért annak megváltoztatására kellő indok nem volt.

A felperesek és az alperes fellebbezése is részben volt alapos, ezért a fellebbezési eljárási költségek viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdés szerint határozott a Fővárosi Ítéltábla. A felpereseket azonos ügyvéd képviselte, az I. rendű felperes a nem vagyoni kártérítés tekintetében eredményesen fellebbezett, míg a II., III. rendű felperesek fellebbezése eredménytelen volt, ezen túlmenően az I. rendű felperes fellebbezésénél a járadék 12 havi összege volt figyelembe vehető a pertárgyérték számításánál. Az alperesi fellebbezésnél kizárólag olyan tételek voltak fellebbezve, ahol az 1 évi járadék összeg volt figyelembe vehető, s miután elsődlegesen elutasításra irányult az alperesi fellebbezés, ezért erre tekintettel kellett határozni a költségek viseléséről. Így a pernyertesség-pervesztesség arányát közel azonosnak tekintve, figyelemmel a felmerült 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szerinti ügyvédi díjra, és az alperes oldalán a jogtanácsosi munkadíjra, akként határozott a Fővárosi Ítéltábla, hogy a felek a fellebbezési eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

A felperesek teljes személyes költségmentességben részesültek, a per tárgyi költségfeljegyzési

jogos, így a le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről erre tekintettel kellett határoznia a Fővárosi Ítélőtáblának; a fellebbezések eredményességére tekintettel az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdés szerint alkalmazandó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés és a 14. § szerint rendelkezett.

Budapest, 2018. szeptember 11.

. Németh László sk.
a tanács elnöke
. Merőtey Anikó sk.
előadó bíró

Dr. Molnár Ágnes sk.
bíró

A kiadmány hitelül: